

annuit. Die 10. ejusdem mensis, & anni 1717.
* Nomina Sanctorum sepulchris impressa, propria censi debent, Benedic. XIV. in appendice constit. incip. Soror Imalda §. 7. Nomina quaedam appellativa,

Nobis mirifice erga Sanctorum, eorumque reliquiarum cultum dispositiones. Summorum Pontificum colentibus, exigit tantummodo locus sincero corde adnotare, quod DD. noster Rex Carolus III. anxie desiderans formam praecribere convenientem ad postulantes, inversionemque bonorum in Beatificationis Servorum Hispaniae gentis causarum prosecutione, relativam, varia quibus animus instructus evaserit, in hac materia praefinit (1).

(1) Reg. Ord. Circul. 31. Aug. 1778. Conveniendo al buen orden en el seguimiento de las causas de Beatificatione de los Siervos de Dios de la Nacion Española, que se han hecho dignos del culto y veneracion de los fieles, tomar una forma conveniente, respecto a los postuladores de las causas, y justa inversion de los fondos destinados a este piadoso objeto, además de los que el real erario eroga al proprio fin en algunas para su resolucion; por real orden comunicada al Consejo en 18. del corriente, ha tenido el Rey por preciso tomar razon individual de todas estas causas, cuántas son, el estado actual que tienen, quién las sigue, y a costa de qué fondos, de dónde salen éstos, y los invertidos en cada uno; qué Postuladores, ó Agentes hay para seguir las; qué estipendio les está señalado, y la esperanza que se tiene de su favorable conclusion; expidiendo para ello el Consejo las ordenes correspondientes a los MM. RR. Arzobispos, RR. Obispos, y demás Prelados y Superiores Regulares de las Ordenes, para que informen, dando puntualmente las expresadas noticias. Y visto por el Consejo, con lo expuesto por los Señores Fiscales en el asunto, por decreto proveído en 26. del corriente, ha acordado diga a V. si en su territorio hay pendiente alguna de dichas causas.

ADDITIO.

Quae verb. Venditio subijci debuit, tuncque in oblivionem tradita, hic praelo mandatur. Sub hoc nomine verbo agit A. de tempore redemptionis retrovenditionis rei venditae. Generalitas enim doctrinae aliquid speciale etiam adnotare requirit: & sic, praere oculis habeatur ultimatè dispositum in retrahere volentibus jurisdictiones populorum, officia, iura jurisdictionalia, quocumque arbitrium venditione alienatum, etenim populus, actione populari quilibet vicinus retrahere intendens jurisdictionis virtute Brevium D. Gregorii XIII. eterasae, regni concessione alienatas, regulis vulgo de factoria, aut aliis pecuniariis servitiis, recursum inire debuit Supremo Senatui Castellae aula de mil y quinientas, praevio, tamen, quolibet in casu pretii, sive valoris depositio, in aliis vero, rebus, aut negotiis, assumptum praesens concernentibus, normam Causidici praestando (1).

(1) Reg. Sched. 10. Mart. 1778. Sabed, que hallándose informado de las competencias ocurridas entre mi Consejo, y el de Hacienda, sobre conocimiento de las causas, y expedientes tocantes a tanteos de las jurisdicciones, y otros oficios y derechos enagenados, mandé examinar este punto por Ministros de mi satisfaccion, versados é instruidos en la materia; y teniendo presente su dictamen, por mi real decreto de 25. de Febrero próximo pasado, he venido en determinar y declarar: 1. Que siempre que los pueblos que intentaren demandas de tanteos de jurisdicciones, vendidas en fuerza de los Breves de la Santidad de Gregorio XIII. ó de las que por concesion del Reyno no se han enagenado por reglas de factoria, ó por otros servicios pecuniarios, ó el conocimiento toca a la Sala de Mil y Quinientas de mi Consejo; depositando el precio los pueblos, ó qualquier vecino por accion popular, y a su costa. 2. Que del propio modo se ha de recurrir a dicha Sala, respecto a otros qualesquier oficios y derechos jurisdiccionales ó arbitrios enagenados por venta, baxo del mismo depósito siempre que intentaren redimirse los pueblos. 3. Que quando el pleyto fuere sobre recobrar de los compradores de jurisdicciones ó derechos, el todo ó parte del precio que estuviesen debiendo del servicio y cantidad pactada al tiempo de la venta, la instancia se deberá seguir en mi Consejo de Hacienda. 4. Que si ésta tratáre de incorporar ó retraer los efectos vendidos, devolviendo el precio para incorporarlos en mi real patrimonio, es igualmente

Justi, videlicet, Candidi, Victoris, & similium; Sanctis sine proprio nomine repetitis, ignotis, sive baptizatis, quorum corpora a catacumbis, seu comertis extrahuntur, recte imponuntur. Idem ib. §. 3. * VES-

sas de Beatificatione; y en caso de seguirse, informará V. al Consejo por mi mano, dando con la debida exactitud todas las expresadas noticias de que S. M. quiere hallarse instruido; previniendo al mismo tiempo a V. que inmediatamente de orden al respectivo Postulador ó Agente en Roma; para que suspenda la referida postulación de la causa, ó causas que tuviere a su cargo, hasta que se les comunique aviso de poder continuar; bien entendido, que de esta suspension quedan exceptuadas las que se siguieren en adelante de orden de S. M. ó con su expreso consentimiento, é intervencion de su Embaxador ó Ministros, advirtiéndose a dichos Postuladores ó Agentes, que si no lo executáren asi, incurrirán en el desagrado de S. M. y se dará providencia que obligue a los Postuladores a salir de Roma. Como la materia es urgente y grave, desea S. M. no haya la menor retardacion en el pronto y eficaz cumplimiento, con la debida claridad y distincion de quanto va expresado. Y para que le tenga, lo prevengo a V. de orden del Consejo para su inteligencia y observancia en la parte que le toca; y en el interin me dará V. aviso del recibo, para trasladarlo a su superior noticia. Dios guarde a V. muchos años.

proprio y privativo de mi Consejo de Hacienda su conocimiento. 5. Que todos los pleytos pendientes en ambos Consejos que no se hubieren contestado por las partes, se remitan conforme a esta declaracion al respectivo Consejo, sin necesidad de seguir competencia sobre ello, observándose esta regla de buena fé, y haciendo la remision de oficio, notificándose a las partes, para que continúen su justicia en el tribunal correspondiente. 6. Que los pleytos que estuvieren ya contestados en la instancia de vista, se sigan en el mismo tribunal por donde han empezado, y en que se hallan radicados, é instruidos, para evitar dilaciones y nuevos gastos a las partes interesadas. 7. Que en quanto a los pleytos fenecidos, se observe lo que estuviere determinado en ellos conforme a derecho; y finalmente, que esta declaracion se inserte en el cuerpo de las leyes, y se observe como regla invariable, excusándose sobre ello nuevas competencias y recursos. Y habiendo dirigido al Consejo el citado mi real decreto para que dispusese su publicacion y observancia: visto en él, acordó en 27. del propio mes de Febrero su puntual cumplimiento, y para ello expedir esta mi Cédula: Por la qual os mando, veais la citada mi Real Resolucion, y la guardéis, cumplais y executéis, y la hagais guardar, cumplir y executar en todo y por todo, en la forma que queda dispuesto, dando para su entera y puntual observancia, las ordenes, autos y providencias que convengan: Que asi es mi voluntad.

VESTIS.

SUMMARIUM.

- 1. FEMINA non potest uti veste virili, nec vir veste feminea, & si hoc fiat sine prava intentione, periculo scandali, & libidinis, erit tantum peccatum veniale, aliás mortale. Et si fiat ex necessitate, nullum erit peccatum, remissive.
2. Seculares utentes vestibus Religiosis ignominiose in ludis, vel in lasciviis, peccant mortaliter, & incurrunt graves penas, & possunt puniri per Judices seculares, remissive.
3. Unde inducentes vestes Religiosorum, ad mascheras gravi pena sunt puniendi, & etiam illi, qui eas commodant.
4. Verbum maschera derivat a dictione mascha.
5. Moniales tempore bacchanalium nequeunt uti alienis vestibus ad mascheras.
6. Vestes Sacrae non possunt amplius converti ad usum profanos.
7. Nec ad alios usus, quam quibus dedicate sunt, transferri debent.
8. Vestes sacrae veteres comburenda sunt, & cineres in Baptisterio, vel alio loco honesto condi debent.
9. Clerici quibus vestibus uti debeant, remissive.
10. Vestis Clericorum usque ad annum 500. nullatenus distincta erat a vestibus Laicorum.
11. Quae sint vestes necessariae pro celebratione missae, remissive.
12. Quis possit illas benedicere, remissive.
13. Quando liceat, vel non uti vestibus infidelium.
14. Afferuntur notabiles versuculi quoad vestem.
15. Afferuntur notabiles factum cuiusdam Theologi male recepti in suo monasterio, dum erat humiliter indutus, & splendide postea recepti cappa pretiosa vestit.
16. Alia ad rem, remissive.
17. Afferuntur novissimum edictum, quo sub certis panis praecipitur, cadavera ecclesiasticorum in funeralibus officii exponi induta: sacris vestibus eorum Ordini congruentibus, & inibetur exponi induta quocumque alio habitu, sive Societatum, sive Religionum.
18. Catechumani non ante, sed post Baptismum, veste candida sunt induendi.
19. Vestis talaris usus an, quibus, & sub qua pena praecipit valeat ab Episcopis, ad n. 20.
20. Afferuntur lepida observatio de veste talari, ob quam sine Abbatis multi vocantur abbates.
21. Subnectuntur Supplementa Auctoris, ad n. 48.

FEMINA non potest uti veste virili, nec vir veste feminea, & si hoc fiat sine prava intentione, periculo scandali, & libidinis, erit tantum peccatum veniale, aliás mortale. Vide verb. Habitus num. 50. (Vide etiam notam ibi appositam.)
2. Seculares utentes vestibus Religiosis ignominiose in ludis, vel in lasciviis, peccant mortaliter, & incurrunt graves penas, & possunt puniri per Judices seculares. Vide dict. verb. Habitus num. 47. Unde Concilium Mediolanense l. p. 2. tit. de Clericorum vestibus expresse statuit, quod induentes vestes Religiosorum ad Mascheras gravi pena puniantur, & etiam illi, qui eas commodant. Et Ursaya Instit. Crimin. lib. 2. tit. 6. n. 112. cum aliis ibi citatis observat, quod verbum maschera derivat a dictione mascha, quae apud Longobardos significat Lacedaemones, & Lamias, exinde inferendo solum nomen maschera horridum, & perniciosum esse. (Vid. lit. B. pag. 256. & lit. M. pag. 70. in fin. col. 2. & p. 71. col. 1.)
5. Hinc locorum Ordinarii, alique Praelati Regulares non debent dare licentiam, nec permittere, quod Moniales tempore bacchanalium, recreationis gratia, proprias religiosas vestes dimittant, & assumant alienas

mascheras; Sacr. Cong. Episcop. & Regulari in Ferrar. 27. Aprilis 1664.

Vestes sacrae non possunt amplius converti in usum profanos, quia semel Deo dicatum non est ad usum humanos ulterius transferendum, text. expresso in cap. Semel 51. de Regul. Juris in 6. & concordat cap. Quae semel 4. caus. 19. q. 3. Nec ad alios usus, quam quibus dedicate sunt, transferri debent; cap. Vestimenta 42. & cap. Ad nuptiarum 43. de consecr. dist. 1. (Leg. 62. tit. 4. p. 1. vid. lit. B. pag. 401. col. 1. in nov. hispan.)

Vestes sacrae, cum fuerint vetustate consumptae, incendio dandae sunt, & cineres in baptisterio, vel alio loco abdito, & honesto condi debent; cap. Altaris pala 37. de consecrat. dist. 1.

Clerici quibus vestibus uti debeant? Vide verb. Clericus art. 1. a num. 13. usque in finem.

Vestis Clericorum usque ad annum 500. nullatenus distincta erat a vestibus laicorum; Ursaya in Miscellaneo 2. lit. V. num. 24. ex Thomassino de veteri, & nova ecclesiae disciplina.

Quae sint vestes necessariae pro celebratione missae? Vide verb. Missa art. 10.

Quis possit illas benedicere? Vide verb. Benedictio art. 1. a num. 17. ad 21. & verb. Vasa Sacra num. 2. & 3.

Illicitum est uti vestibus Infidelium, quae alium usum non habent, quam quod sint signa falsae Religionis, seu falsi cultus. At vero licitum est in Infidelium vestibus, quae alium aliqueum usum habent, quam proficendae falsae Religionis, aut falsi cultus, praesertim si subsit justa causa, v. g. ad vitandum aliquod grave periculum, ad eludendos hostes, ab obtinendam victoriam, vel propter defectum alterius vestimenti, & huiusmodi. Com. cum S. Thoma 2. 2. q. 169. art. 2. ad 3. ubi sic expresse dicit: "Potest tamen quandoque hoc fieri sine peccato propter aliquam necessitatem, vel causa se occultandi ab hostibus, vel propter defectum alterius vestimenti, vel propter aliquid aliud huiusmodi." Et ad id faciunt duo sequentes versuculi relati a Glossa in cap. Clericus 5. de vita, & honestate Clerici. verb. Relaxaverint: ibi.

Tertius ut peterem Laici sub imagine Romani.

Fas fuit, ut rinerem luxuriam et comam.

Afferuntur alii notabiles versuculi quoad vestem relati ex aliis ab Ursaya in miscellaneo 2. lit. V. num. 26. ibi:

Vir bene vestitus pro vestibus esse peritus.

Credetur a mille, quamvis idiota sit ille.

Si careas veste, nec sis vestitus honeste.

Nullus es laudis, quamvis soias omnes, quoad audit.

Quidam Theologus, qui prius humiliter indutus male fuerat receptus in suo monasterio, rediens deinde cum pretiosa cappa, splendide receptus, & honorifice tractatus fuit, qui postea in Capitulo multas gratias egit cappa suae, Fagan. in cap. Epistopalia n. 32. de privileg. Ursaya miscellan. 2. lit. C. n. 330.

Vestes Infidelium, aut nationales sunt vel Religionis distinctivae, vel denique falsae Religionis protestativae. Nulli dubium, quin primi generis vestes adhiberi queant remota quacumque culpa, quemadmodum inconcussum est apud Theologos omnes, si unum vel alterum excipias, numquam licere uti vestibus tertii generis, cum in se falsae Religionis professionem includant. Moveri dumtaxat posset controversia de vestibus ad secundum genus spectantibus. Disceptarunt olim Theologi, ut videre licet apud Cardinalem de Lugo in Tractatu de Fide, quest. 14. seri. 5. Enim hodie extra controversiae aleam est positum, illicitum prorsus esse talibus vestibus uti, quacumque ex causa, nisi forte in theatris, aliisque spectaculis.

Ita concludit Bened. XIV. de synod. diacon. lib. 13. cap. 20. num. 25. "Si quod adsit, inquit, indumentum generis, quod ex forma, usu, aliius adherentibus circumstantiis, habeatur veluti tessera, sive nota, quae Religionem a Religione discernat, nunquam eo uti licebit." Ratio intrinseca est, quia haec important simulationem Religionis, quae mendacium includit.

BIBLIOTECA CENTRAL

dit. Mendacium porro semper est malum, nec unquam honestari potest, & fortiori cum de fide agitur. Hac doctrina corrigenda est Ferraris sententia sub hoc numero explicata, ubi perperam adducitur S. Thomæ patricium, qui in loco citato loquitur de vestibus mulierum.

15 Alia ad rem: Vide *verb.* Benediclio, *verb.* Clericus, *verb.* Habitus, *verb.* Fœmina, *verb.* Missa, & *verb.* Paramenta.

16 Affertur novissimum edictum, quo sub certis penis præcipitur, cadavera ecclesiasticorum in funeralibus officii exponi induta sacris vestibus eorum Ordini congruentibus, & cadavera quorumcumque etiam Nobilium, & Magnatum deferri ad ecclesiam cum feretro, præcedente cruce, non autem cum rhedis, aliisve vehiculis (*verb.* Sepultura, in *add. nov. hisp.*)

17 Gasparo per la Misericordia di Dio Vescovo di Sabina, della S. R. C. Card. di Carpegna, della Santità di nostro Signore Vicario generale &c.

18 Avendo la Santità di nostro Signore sotto li 9. del prossimo passato mese fatto alcune provisioni circa le processioni de funerali, e P. esposizioni di cadaveri nelle Chiese, quali di novo conferma, è volendo, che in tutta la Funzione delli detti funerali, ed essequie si osservi puntualmente il Rito di questa Santa Romana Chiesa, ordinata a tutti i RR. Parochi, Superiori delle Chiese Secolari, è Regulari, ed in qualsivoglia modo privilegiati, Sagrestani, ed altri, à chi spetta, non permettere, che li cadaveri degli ecclesiastici secolari, particolarmente de' Sacerdoti, come anche de Diaconi, è Subdiaconi si trasportino dalle proprie Case alle Chiese, ovvero in questa si esponghino vestiti di qualunque altro abito sia di Compagnia, ò Religioni, ma con le vesti Sacre secondo il loro Ordine in conformità della disposizione del Rituale Romano *tit. de exequiis*, sotto pena alli suddetti della perdita di tutti gli emolumenti funerali, ed altre à nostro arbitrio.

19 Di più ordina la Santità sua, che nel trasportare dalle Case alle Chiese li cadaveri di tutte le persone di qualsivoglia stato, grado, & condizione, anche tollerare, ò sia di giorno, ò di notte con la dovuta licenza, si osservi parimente la disposizione del detto Rituale Romano *tit. suddetto §. Constituto tempore*; che si portino processionalmente con la Croce avanti Parocho præcedente feretrum cum luminibus, è però proibisce di trasportarli in qualsivoglia altra maniera, particolarmente dentro li Cocchi, ò Carrozzè, sotto pena alli Eredi in caso di contravvenzione di Scudi 500 da applicarsi in opere pie, ed al Parocho, se ciò permeterà, della perdita delli emolumenti, che se li devono, ed altre à nostro arbitrio. Dato questo dì 4. Febraro 1705.

20 Catechumeni non ante, sed post Baptismum veste candida sunt induendi; c. Post Baptismum 91. & c. Accepisti 92. *dist. 4. de Consecrat.* Et sic expresse statuit Benedictus XIII. in Concil. Romano *tit. 26. de Baptismo c. 2.*

21 Vestis talaris usus an, quibus, & sub pœna præcipi valeat ab Episcopis? Quamvis enim Sacrum Concil. *sess. 14. cap. 6. de Reformat.* verbis expressis non injunxerit ecclesiasticis personis usum vestis talaris, sed solum jussit deferri habitum eorum Ordini & Dignitati congruentem, & juxta Episcopi ordinationem ac mandatum; Nihilominus Sacra Congr. Concil. rata semper habere consuevit Episcoporum decreta de usu vestis talaris; Et præsertim in *Horiana 8. Julii 1690.* ubi proposito dubio: *An edictum, seu præceptum Episcopi sustineatur?* Rescriptum fuit: "Secretario ad mentem, quæ sic explicata fuit: Sustineri edictum, Sacerdotes teneri semper incidere in habitum talari, & Clericos maxime in functionibus ecclesiasticis, & quoad penas Episcopus moderate procedat," ut in *lib. 40. Decretor. pag. 435.* Rursus in *Ostunens. Synodi 6. Julii 1697. ad 7. dub.* Respondit, *Servandum esse decretum proxime relatum in Horiana*, ut in *lib. 47. Decretor. post pag. 294.* Sic quoque in *Melevisana Synodi 4. Junii 1707. ad 27. dub.* prodidit rescriptum Consti-

rationem synodalem sustineri, cum licentia tamen gratis danda, ut in *lib. 57. Decretor. pag. 205.* Idemque in *Ruben. Habitus talaris* (dubium) hoc, *An edictum super delationem habitus talaris in ecclesiis, illarumque ingressu, & egressu sustineatur?* ita resolutum fuit: *Sustineri, moderatis penis arbitrio Eminentissimi Præsfecti, qui sic declaravit: "Nós ad mentem ejusdem Sacre Congregationis Nobis expressam, declaramus, à supradicto edicto Episcopi delendas esse contra inobedientes, videlicet quoad Sacerdotes, penam suspensionis ipso facto incurrendam; quoad Clericos, penam; quod non possint promoveri ad Ordines Sacros, nec admitti ad Beneficia, quamvis de jurepatronatus; quoad Sacristas, penam suspensionis; & respective quoad Clericos, penam Interdicti ab ingressu Ecclesie. Et loco prædictarum penarum multandum esse in quinque libris cereæ albæ laborate, & in subsidium suspensionis, & interdicti ferendæ sententiæ respective;"* ut in *lib. 58. Decretor. p. 288.* Recentius vero in *Saraviana edicto 20. Maji 1710.* rescriptum fuit: *Servandum esse edictum, ut in lib. 69. Decretor. pag. 26.* Et denique in *Martico*, cum Episcopus simile promulgasset edictum; sed dum Clerici ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem essent promovendi, exigeret ab eis jurandum de edicto observando; Sacra Congr. *die 15. Decemb. 1731.* Rescripsit: *Servetur edictum Episcopi; sed non exigatur præstatio Juramenti.* Et in *Salernitana edictum 27. Septembris 1732. ad 2. dub.* "An Dignitates, & Canonici Cathedralis cogi possint ad incidendum in habitum talari usque ad occasum solis, excepta tamen occasione eundi ad loca ruralia? & quantum affirmative?" Respondit: *Affirmative.* Et consimiliter respondit Sacra Congr. Episcopi, & Reguli *die 1. Octobris 1728. in Monopolitana.* approbando hujusmodi edictum ab Episcopo latum; Sic expresse apud *Tomum quintum thesauri resolutionum Sacre Cong. Concil. in Salernitana Edictorum.*

22 Et apud *Ursayam tom. 5. part. 2. disceptat. 16. 19. num. 68.* habetur hæc celebris resolutio Sacre Congregationis Episcopi, & Regulari. in *Gallien. Synodi 20. Januarii 1720.* in qua multa fuerunt resoluta dubia, & ad rem dicta *die 20. Januarii 1720.* fuit: *Episcopo Calliensis scripta epistola vulgaris idiomate inter alia continens, ut sequitur: "Che precetti à tutti gli ecclesiastici di dover vestire con abiti lunghi fino a piedi quando celebrano la Santa Messa, ò intervengono nelle sacre funzioni solamente, tanto di estate come d' inverno, sotto pena di sei giorni di carcere formale per ciascheduna volta, che si contravvenga, è quando vi fossero recidivi, possa estendere detta pena anche fino à dieci giorni; Tolerando però che quando non intervengono à dette funzioni ecclesiastiche, possano usare abiti più corti, purchè sieno decenti è modesti, è che proibisca à Chierici poter usare abiti secolareschi, con Mantoni, è Saccoccio alla moda, sotto pena di due libre di cera bianca lavorata per ciascheduna volta."*

23 Affertur lepida observatio de veste talari, ratione cuius multi sine Abbata passim vacantur Abbates, teste *Lubin. de Abbat. Ital. in Monit. ad Lectorem §. de Abbatum numero*, sequentibus verbis: "Hic vero novissimis temporibus, tum curialium vanitate, tum adulatione amicorum, & plebis ignorantia, infinitus evasit, ut stratorum, sic Abbatum numerus; adeo ut homo talari veste indutus ab omnibus Abbas æstimetur, & appelletur, qui fatuorum more sibi blandiens, de hoc vano titulo gloriatur, & ex solius familie nomine nova, sed chimærica creditur Abbata. Indequè in Urbe lepide distinguuntur Abbates in duas species, quarum una creatur à Dataria, alla vero à sartoribus, qui eo ipso, quod alicui habitum ecclesiasticum faciunt, dicuntur ei dare titulum se facienda vocare Abbatem: Quapropter S. M. Innocentius XI. cuidam nobili Romano petenti ecclesiasticum beneficium, eo prætextu, ut posset denominari Abbas, seriorè respondit, non esse opus ad dictum effectum obtinere aliquod beneficium, ex quo satis erat, habitum de-

deferre ecclesiasticum; Sic expresse refert, & sequitur *Ursaya lib. 3. Inst. Crimin. tit. 4. n. 5. & 6.* improbens cum aliis, quod jam omnes Presbyteri ratione solius vestis vocentur Abbates.

24 Sacre vestes cuiusque dignitatis, seu ordinis proprie gestandæ sunt ad Clericos constitutionibus, ut ex antiquis synodorum constitutionibus; & more moderno erudite tradit Benedictus XIV. *De synodo diocesana lib. 3. cap. 11. num. 17. & 3.* Et in primis Episcopus in Congregationibus antisynodalibus in adibus episcopallibus fieri solitis præsidet indutus habitu prælativo, *rochetto* scilicet, & *mozetta*: cum ad ecclesiam accedit synodum incepturus, aut prosecuturus, incedit indutus cappa; priusquam preces recitet, quæ cuiusque sessionis initio dicendæ sunt, præter superpelliceum, amictum, & stolam, indutus pluviale rubrum. In solemnibus supplicatione, seu processione, quæ cum universo Clero in synodi initio; & sine per Urbem institui solet, pergit indutus alba, stola, pluviali rubeo, mitram pretiosam, & pastoralæ baculum deferens, & hæc easdem vestes in sessionibus synodalibus retinet; Idem loco *cit. num. 3. ex ceremoniali Episcopi lib. 1. c. 31. & Gavanti in praxi synodi diocesane cap. 13.* Secundâ autem die synodi recitat consuetas preces defunctorum cum pluviali nigro, & tertia die assistit missæ cum stola, & pluviali albo; Idem *lib. 5. cap. 1. num. 4.*

25 Pallium vero nec Archiepiscopus, nec Episcopus jus pallii habens, gestare possunt extra ecclesiam, & extra missarum solemnità; Idem *lib. 3. cap. 11. numer. 4.* Vide tradita in *tom. 1. verb. Archiepiscopi artic. 3. num. 22. ad 27.* Nec in omnibus missis; sed Archiepiscopus eo uti potest dum solemnem missam celebrat in Synodo Provinciali; Idem *ibid. num. 5.* & expresse *ceremonial. Episcopi lib. 1. cap. 31. ibi: "Contabitur missa de Spiritu Sancto solemniter per Archiepiscopus, qui in ea utetur pallio."* Et de facto in Conciliis Provincialibus pallio usus fuisse. S. Carolus Borromæus Mediolani, & Benedictus XIII. dum erat Archiepiscopus Beneventi, tradit *Card. Petra tom. 5. in consir. 3. PII II. sedition. univ. num. 32.* Vide dict. *tom. 1. verb. Archiepiscopus artic. 2. num. 27.* In Missa autem solemni celebranda in synodo diocesana, nec Archiepiscopus, nec Episcopus pallii usum habens, potest ipso uti, ut indubitanter asserit idem Benedictus XIV. *c. lib. 3. cap. 11. num. 6.* dicens expresse, quod pallii usus pro die synodi diocesane nusquam reperitur Archiepiscopo, aut Episcopo usum pallii habenti concessus: Unde Gavanti in *praxi diocesane synodi cap. 3. satis apposite scripsit: "Habitus Episcopi in missa synodali erit Pontificalis, & coloris rubri. Si celebrat solemni, assumit omnia paramenta usque ad pallium exclusive."* Quod etiam notavit *Pax Jordan. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 92.* Episcopus etsi missam in synodi non celebrer, omnia habere debet Pontificalia ornamenta, eique assistunt Diaconus, & Subdiaconus cum Dalmaticis; *ibid. num. 9.*

26 Qui tamen *lib. 5. cap. 1. num. 3.* vult, quod Episcopus per seipsum missam celebrer, ut illi imponit recens Pontificalia, quod prodidit auctoritate Clementis VIII. ubi Episcopo, & non alteri dicitur: *Paratur in Sede, celebrat missam de Spiritu Sancto.* Nec satis est, ut Episcopus missam privatam faciat, sed omnino decet, ut solemni, & pontificali ritu celebrer. Siquidem S. Carolus Borromæus in Concilio Provinciali Mediolanensi IV. *part. 2. tit. Quo pertinet ad Sanctissimum missæ sacrificium pag. 152.* dies enumerans, quibus Episcopus "Patrum monumentis, & veteri, eoque comprobato ritum, ceremoniarumque Romanorum Codice" sacra mysteria solemnè celebrare, & pontificio apparatu perficere debet, primam quoque diocesane synodi diem inter illas recenset: Sic ille expressis verbis.

27 Vicarius Generalis in synodo diocesana, si Prototonarius sit Apostolicus, utitur vestibus hujus muneris, *rochetto* scilicet, & *mantelleta.* Et si ea caret prerogativa, utitur vestibus, quibus per Urbem incedere solet. Si autem sit de gremio Capituli, in mis-

sa, & solemnè supplicatione utitur vestibus canonicalibus. In sessionibus vero synodalibus, illis depositis, proprias assumit; Idem *ibid. n. 7.* ex Gavanti *cap. 13. num. 11. & 12.* Dignitates cathedralis, Episcopo solemnè celebranti, assistunt induta pluviali; Canonici Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi dalmaticis, ubi juxta Tridentini Decretum *sess. 24. cap. 11. de reformat.* sic facta præbendarum divisio: Ubi autem ea divisio nondum est facta, omnes Canonici uti solent pluviali; Idem *ibid. num. 8.* ex Gavanti *lib. 1. c. num. 2.* Coadiutores Canoniorum ecclesie Cathedralis utuntur vestibus, quibus in choro uti consueverunt. Vicarii Foranei, & Archiepresbyteri seu Præpositi rurales, in aliquibus diocesis, aut pluviale, aut aliud ornamentum assumunt, quo à ceteris distinguantur: In aliis autem nullum obtinent speciale Insigne. Parochi quoque aliter præter superpelliceum seu cottam, gestant capucium, alibi stolam. Ceteri de Clero utuntur dumtaxat superpelliceo; Idem *ibid. n. 8.* ex Gavanti *cit. cap. 13. verb.* tamen cum ipso concludens, standum esse in his omnibus locorum consuetudinibus.

28 Si Episcopus in synodo missam privatam, vel nullatenus celebret (quod tamen juxta supra tradita, improbatum) Canonici Cathedralis utuntur dumtaxat vestibus choralibus. Et ei interessenti, ut debet, synodo omnibus ornato Pontificalis insignibus, assistunt Diaconus, & Subdiaconus cum dalmaticis, perinde ac si missam celebranti inserviant; ut præscribitur in Pontificali Romano; Idem *ibid. num. 9.* Gavanti & *Pax Jordan loc. cit.* Dignitates, & Canonici Cathedralium habentes per Apostolicum privilegium usum Pontificalium in synodo dum Episcopus missam celebrat; Processio peragitur, & synodales sessiones habentur, possunt uti sola mitra cum vestibus aliorum Canoniorum propriis, non vero cum aliis indumentis pontificalibus, cum enim Præpositus Collegiæ Sanctæ Agathæ civitatis Cremonæ vellet Cremonensi synodo interesse, indutus Pontificalibus ornamentis, quorum usum illi crederet quibus spectare nullus dubitabat, eique se opponeret Episcopus, proposito dubio in Sacra Congregatione Concilii: "An Præpositus S. Agathæ possit ultra usum mitræ in cathedrali, & actionibus synodalibus uti baculo, & aliiisque pontificalibus ex laminis aureis, cum separato genuflexorio, & Sede occasione celebrationis missæ in synodo?" Sacra Congregatio die 5. Aprilis 1722. Respondit: *Negative excepto usu mitræ simplicis in actibus synodalibus tantum.* Iterumque causa proposita die 9. Augusti 1735. *Sacra Congregatio sic ait in decisio, excepta qualitate mitræ, quam dixit posse à Præposito gestari aurifrisiatam;* Idem *ibid. n. 11. & 12.* ubi subjungit, quod credere fas est, ideo quoad hoc Sacram Congregationem sententiam mutasse, quia deprehensum fuit Præpositum exemptum esse ab Episcopi jurisdictione. Ceteri quippe mitræ usum sibi à Sede Apostolica concessum habentes, si Episcopi jurisdictioni subiaceant, in episcopali synodo mitram simplicem dumtaxat, & non aurifrisiatam gestare permittuntur, juxta apertam decisionem Clementis IV. in *cap. Ut Apostolicæ de privileg. in 6. ibi: "De Fratrum nostrorum consilio, presentis decreto statutimus, ut Abbates, & alii, à quibus mitræ usus est ab eadem Sede concessus: Exempti quidem in Provincialibus Conciliis, & Episcopalibus Synodis (quibus nonnulli eorum interesse tenentur) mitris tantummodo aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus, uti possint: Non exempti vero simplicibus, & albis, ac planis utantur."* In aliis vero locis exemptis, & non exemptis, mitris liceat illis uti, prout concessa eis ab eadem Sede Indulta permittunt. Unde Canonici, & alii, qui videntur in aliis actibus, & functionibus ecclesiasticis ex privilegio utuntur, si eandem in synodo deferre gestant, concludenter probare debent, id etiam honoris sibi specialiter, & expresse, & quidem post Clementem IV. fuisse à Sede Apostolica concessum.

29 Vestis Clericorum statui conventens est Talaris. Hinc fere omnia celebrata Concilia post Tridentinum Cle-

BIBLIOTECA CENTRAL

Clericos coeperunt ad gestandam vestem talarem, & quidem nigri coloris; In Concilio Provinciali Mediolanensi I. part. 2. S. Carolus Borromeus de Clericorum vestitu loquens ait (Part. 1. Act. Beator. Mediolanens. pag. 28.) In omni vestitu color tantum niger adhibeatur ad externa vestis simplex, & talaris erit. In Concilio Mediolanensi anni 1570. tit. de vita, & honestate Clericorum. cap. 3. (tom. 10. collect. Hard. col. 1195.) jubentur Clerici majorum Ordinum, cum in publicum prodeunt, gestare vestem talarem. Concilium Remense anno 1583. tit. de Clericis in genere num. 8. (ibid. col. 1292.) Vestes ecclesiasticas, capae talari, ac decenti utantur omnes Clerici. Concilium Burdigalense ejusdem anni tit. 2. r. 1. (ibid. col. 1359.) cap. 2. Vestes eorum sint talares: Quodque notabilis est, Concilium Provinciale Narbonense anni 1602. cap. 41. tom. 11. collect. Hard. col. 44.) Clericos etiam nosse incedentes ad deferendam vestem talarem cogit: Nofu incedentes, ex rationabili causa, togas talares deferunt. Conciliis Provincialibus concinunt innumera synodi diocesanae congestae a Geneto theob. moral. tom. 2. tr. 1. cap. 9. & in Append. ad Synodum Fulginatensem. Episcopi Baptistelli pag. 172. & sequent.

43 Unde sacrorum canonum rigorem non augent, sed emolunt synodales constitutiones, qua obligationem deferendi vestem talarem a pluribus Conciliis omnibus Clericis generatim impositam, ad solos limitant Clericos majorum ordinum, aut ecclesiasticum beneficium possidentes. Et majore adhuc indulgentia lenitum reputari debet episcopale edictum, solos compellens Sacerdotes ad eam saltem indendum, cum ecclesiam ingrediuntur sacris operaturi, cujusmodi est illud, quod promulgavit Benedictus XIV. uti Archiepiscopus in diocesi Bononiensi; Sic idem expressis verbis loc. cit. lib. 7. cap. 19. num. 3. & 4. Qui ibid. num. 1. testatur, quod ecclesiastici omnes, qui adversus consimiles sanctiones, uti nimio rigore, conspersas dicitant, provocaverunt ad Sacram Congregationem Concilii, semper succubuerunt, uti videre est in sua Notificatione 71. & in epistola pastorali bon. mem. Cardinalis Lanfrandini edita in civitate Aesina 1740. pag. 287. & frequent.

46 Et quidem merito succubuerunt reclamantes contra tam justas sanctiones; immo severe puniri debent, qui vestes proprio non congruentes Ordini deferunt, contra expressum decretum Concilii Tridentiani

Quam plurimas noxias. Omnipotenti Deo, praeter innumera Reipublicae damna, aliena uti veste, & potius Regulari, qua simulatur persona, secum ducit: inter causas nostri D. Regis animum moventes, ut Regulares intra claustra, quantum possint, sisterent, extraque non pernoctarent, ita legitur praenotatum (1): Quid enim dicitur de personis, invicem vestes sexus proprias mutantibus, alisque simul masculinis induentibus? vertant ora ad DD. Regis Philippi V. tempora; Quas in poenas ipsamet Regia Majestas haud voluit incurere inordinationes tales committentes in tripudiationibus textu domibus particularibus hujus Villae Matritensis? (2) Absque qualitatibus, status, sexusve distinctione, aequaliter delicta sequitur poena, a qua, pecuniaria praecipue, nec domus conductor conducensve subterfugere potest, nec apprehensio requiritur realis, cum ad hoc sufficiens aestimetur informatio casus: multaeque applicandae venient personis miserabilibus in carcere detritis, delatoribus, Ministrisque inferioribus vigilantibus (3).

(1) Vide verb. Regularis.
 (2) Auct. acord. 1. tit. 15. lib. 8. Manda el Rey nuestro Señor, que en atención á que de pocos años á esta parte se han introducido en esta Corte, imitando los carnavales de otras partes, diferentes bayles con máscaras, mezclándose muchas personas disfrazadas en varios trages, de que se han seguido inumerables ofensas á la Magestad de Dios, y gravísimos inconvenientes, por no ser conforme al genio, y recato de la Nación Española, que ninguna persona, vecino, morador, estante ó habitante en esta Corte, de qualquier estado, calidad ó condicion que sea, pueda tener, ni admitir en su casa personas algunas, para que con titulo de carnaval ó asambleas, se diviertan danzando con máscaras ó sin ellas en éste, ni otro tiempo del año, ni en otra qualquiera forma, pena de mil ducados á la persona que contravinere á ello, además de que se procederá á otras mas graves, conforme á la calidad de la persona.
 (3) Auct. acord. 2. ejusd. Ninguna persona de qual-

ters. 14. cap. 6. de reformat. ibi: "Quia vero, etsi habitus non faciat Monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes Ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecus ostendant. &c." Unde contra ecclesiasticos in hoc delinquentes jam dixerat S. Bernardus de Consideratione. ad Eusebium III. lib. 3. "At forma haec vestium deformitatis mentium, & morum indicium est. Quid sibi vult, quod Clerici aliud esse, aliud videri volunt? Id quidem minus castum, minusque sincerum. Nempe habitu militis, quasi Clericos, actu neutrum exhibent; nam neque pugnant ut milites, neque ut Clerici evangelizant." & contra alios magis adhuc in forma vestium delinquentes S. Hieronymus scripsit ad Eustochium epistola 22. Tales cum videris, sponsos magis existimato, quam Clericos.

VIATICUM.
 SUMMARIUM.

1. Viatici nomine quid veniat.
2. Viatici nomen unde veniat.
3. Eucharistia danda infirmis nuncupatur Viaticum.
4. Tenetur egrotus in mortis periculo constitutus sumere Sacram Viaticum, quamvis non sit jejunus.
5. Sumere Eucharistiam per modum Viatici quid sit.
6. Licet egrotus sit jejunus, recte adhibetur adhuc formula: Accepe Viaticum.
7. Qui mane communicavit ex devotione, si superveniat periculum mortis, an teneatur eadem die per modum Viatici communicare, remissive.
8. In eadem infirmitate, etsi non teneatur, potest tamen egrotus post 6. 7. vel 8. dies repetere Viaticum non jejunus, dummodo nequeat jejunus sumere, & periculum mortis recurrat. Immo secundum aliquos duobus diebus continui.
9. Viaticum dari debet etiam in die Parasceves.
10. Subnectantur Supplementa Auctoris, ad n. 15.
16. Additiones subsequuntur.

VIATICI nomine apud prophanos Scriptores intelligitur

At quier calidad, estado y sexó, no ande, ni use en la Corte, ni en las casas particulares de ella en tiempo de carnaval del disfraz de máscara, pena al que fuese Noble de quatro años de presidio; y al plebeyo de otros tantos de galeras; y á unos y otros de treinta dias de carcel; y además de estas penas, incurra en la multa de mil ducados qualquiera persona de qualquier carácter que se le justifique haber danzando ó estado en alguna casa con máscara ó disfraz; y que la misma cantidad se saque al dueño inquilino de la casa donde se hubiese baylado en la forma expresada, para lo qual no será necesaria la apprehension, y bastará la informacion que se haga, para poder exigir la multa, y proceder á lo demás que haya lugar contra los no exentos; y que se dé cuenta á su Magestad: Que siendo mugeres las que usen de la referida máscara, se saquen de sus bienes los mil ducados de multa: Que las dos partes de la multa sean para los pobres de la cárcel de Corte, y la tercera para el Delator y Ministros inferiores, que en-

tur cibis, & pecunia, quibus in viam, seu iter peragendum preparatur. Unde apud Plautum, teste eruditissimo Patre Gobat tom. 1. tract. 4. num. 180. dicitur Viaticus is, quibus prospectus de rebus necessariis provisioni. Viatici etiam nomen venit à voce via & sumit adnominatiorem à cibariis, quae à viatoribus ad iter agendum preparantur. Hinc à Sacris Scripturis. Divina Eucharistia idemdem nuncupatur Viaticum. S. Thomas part. 3. q. 73. art. 4. in corpore, ibi: "In quantum scilicet hoc Sacramentum est praesigurativum fruitionis Dei, quae erit in Patria, secundum hoc dicitur Viaticum, quia sic praebet nobis viam illuc perveniendi." Et sic expresse vocat ipsum Concilium Carthaginense relat. in cap. Inquis. 8. cap. 26. q. 6. & Concilium Nicenum relat. in cap. De his 9. ead. causa, & questione ubi statuitur: "Ut si forte quis recedat ex corpore, necessario vitae non defraudetur Viatico." Tenetur egrotus in mortis periculo constitutus, tum Jure ecclesiastico, tum divino, Sacram Viaticum sumere, quamvis non sit jejunus; Com. Sumere autem Eucharistiam per modum Viatici est ipsam sumere eo tempore quo pro mortis periculo obligat praecipuum; Vasquez tom. 3. in 3. part. disp. 214. num. 17. Hurtadus de Eucharistia disp. 10. diff. 2. Gobat loc. n. 181. & alii, quibus unum hujus tituli volum. 207. tenent. Et licet egrotus sit jejunus, recte adhibetur adhuc formula Accepe Viaticum; &c. cum non minus sumat Eucharistiam per modum Viatici egrotus jejunus, ac non jejunus, ex quo Viaticum sit praeparatio proxima ad coelestem patriam brevi aggredienda, tam à jejunio, quam à non jejunio; Viatici enim nomen ex dictis supra n. 2. & 3. venit à voce via, & sumit adnominatiorem à cibariis, quae à viatoribus ad iter agendum preparantur. Qui mane communicavit ex devotione, si superveniat periculum mortis, an teneatur eadem die per modum Viatici communicare? Vide verbis Eucharistia num. 26. In eadem infirmitate, etsi non teneatur, potest tamen egrotus post 6. 7. vel 8. dies repetere Viaticum non jejunus, dummodo nequeat jejunus sumere, & periculum mortis recurrat. Vide ib. n. 37. Immo, ut habet Ursaya in Miscellaneo 2. lib. V. n. 28. Viaticum potest dari infirmo duobus diebus continuis; Card. Brancat. de Sacro Viatico in extremo vitae periculo extantibus exhibendo sequitur à Corosello in Bibliotheca universalis lib. B. n. 2807. fol. 2836. ubi quod ita praeficitur Philippus IV. Hispaniarum Rex. Viaticum dari debet etiam in die Parasceves, sed nullatenus ipsa potest sine praebere Eucharistia; Sacra Rituum Congregatio 16. Februarii 1622. Viaticum Corporis Christi non est ad infirmos deferendum, qui cum illud sumere impediuntur, ado-

At quid mirandum! cum jam à tempore DD. Philippi II. mulieribus specialiter prohiberetur esse ora regere quolibet in populo hujus regni, sub triummillium marapetinum poena qualibet pro vice & jamque sinuatus, judicibus haud celantibus sive illud non adimplentibus (1). Que quidem poena, epitoglique amissionis ad decem millia marapetina DD. Philippi IV. tempore fuit aucta, duplicata pro vice secunda, cum facultate judicibus ad exhib. impositionem; dummodo casus, statusque qualitas mulieris permiserit (2). tendieren en la justificación, y hubiesen vigilado sobre ello: Que la misma multa se entienda con qualquier persona que alquilar casa, ó quarto, en que haya los expresados bayles, aunque alegue, y proponga no haber sabido era para este fin: (1) L. 11. tit. 4. lib. 5. Mandamos que ninguna muger, de qualquier estado, calidad, y condicion que sea, en todos estos nuestros reynos pueda ir, andar, ni ande tapado el rostro en manera alguna, sino llevandole descubierto, sopena de tres mil maravedis por cada vez que lo contrario hiciere: Y mandamos á las vuestras Justicias, que de su oficio (aunque no preceda denunciaçion) procedan á la observancia; y cumplimiento de lo suso contenido, con aprehibimiento, que no lo haciendo, se les hará cargo en las residencias que se les tomaren de qualquier negligencia Ferrar. Biblioth. Tom. IX.

rationis, vel deosulationis causa ad se deferri exposculant. Bened. XIV. const. incip. Cum, ut recte, §. 12. & 13. Et id jam non tradidimus ad verb. Eucharistia, num. 50. Morituro impotenti Eucharistiam sub specie panis deglutire, non potest. Sacramentum administrari sub specie vini, neque sub specie panis intimi in vino consecrato, sed, omnino linquendus est non refectus sacra Communione, cum praecipuum Viatici non obliget, nisi cum ministrari potest ritu ab ecclesia non prohibito; iste veritus ab Ecclesia Latina omnino prohibetur. Vicissim autem licite administratur sub specie panis vino, vel aqua non consecrata, madefacti, ut facilius deglutatur. Bened. XIV. de sacris. miss. lib. 3. c. 19. §. 6. Constitutio Unigenitus (Lit. C. pag. 316.) tantam sibi vindicat auctoritatem, & obsequium, ut eidem publice refragantibus, veluti notoriis, ac publicis peccatoribus, denegandum sit sanctissimum Viaticum. Bened. XIV. const. incip. Ex omnibus, §. 3. Publici autem patque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicunque per sententiam à Judice competente prolatam, rei declarati sunt; eo nomine, quod debita praedictae constitutioni Unigenitus venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint. Quicunque etiam hujusmodi contumaciae reos se in iudicio confessi sunt, ac praeterea illi, qui quamvis nec à Judice condemnati, neque reatum suum in iudicio confessi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum suscepturi sunt, propriam inobedientiam, & contumaciam adversus constitutionem Unigenitus sponte profiterentur, vel in antea acta vitae decursu aliquid evidenter commississe noscuntur manifeste oppositum venerationi, obsequio, & obedientiae eidem constitutioni debita, in eoque facto moraliter perseverare, quod ita vulgo cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit. Sunt verba praedictae constitutionis sub §. 4. In re autem dubia, quam regulam sequi debeant Sacramentorum Ministri, tradit Pontifex ib. §. 8. & 9. his verbis: Hoc itaque primum advertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quem antea ad sacram mensam accederet, paschali praesertim tempore, à loci illius Parocho, ubi debebat, Eucharistica Communio administrata fuerit; si enim haec illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse, indeque sequetur; Sacrum Viaticum eidem in exitu vitae publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commississe noscatur, quo publici, & notorii

que en ello hayan tenido; y serán castigadas por ella. (2) L. 12. ejusd. tit. Y deseando proveer de real medio conveniente, mandamos que en estos reynos, y señorios todas las mugeres de qualquier estado, y calidad que sean, anden descubiertas los rostros, de manera que puedan ser vistas, y conocidas, sin que de ninguna suerte puedan tapar el rostro en todo, ni en parte con mantos, ni otra cosa, y que cerca de lo susodicho se guarden, cumplan, y executen las dichas pragmáticas, y leyes con las penas en ellas contenidas, y demás de los tres mil maravedis, que por ellas se imponen por la primera vez, caygan, é incurran en perdimento del manto; y de diez mil maravedis aplicados por tercias partes: y por la segunda los dichos diez mil maravedis sean veinte; y se pueda imponer pena de destierro, segun la calidad, y estado de la muger.

BIBLIOTECA CENTRAL

torii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant, aliunde vero valide adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia, & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotum alloqui, eique cum omni lenitate, & mansuetudine, non tamquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ, & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum, & obsecrantes, ut respiciat, in eo saltem temporis articulo, à quo æterna ipsius salutis sors pendet, eisdem præterea demonstrantes, quod quamvis ipsi parati sint Sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, non ideo tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potius novi, & horridi criminis reum se constituet, ex quo iudicium sibi manducavit, & bibit: ceterum se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut ecclesie jubenti obtemperet, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcirco eum à sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio tribunal publicum, atque notorium peccatorem agnoscit. Hæc ille §. 8. & 9. citatæ constitutionis merito integraliter perlegendæ, & observandæ, quam idcirco ad literam hic subnectimus.

14 *Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini Benedicti divina providentia Papa XIV. epistola encyclicæ ad S. R. E. Cardinales, ac Archiepiscopos, & Episcopos regni Galliarum in novissimis Comitibus Cleri Gallicani congregatorum.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, & Episcopis regni Galliarum in novissimis Comitibus Cleri Gallicani congregatis, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex omnibus christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati nostræ pastoralis cura protenditur, cum multa sæpe ad nos deferantur, quæ animi nostrum pro omnium, singularumque ecclesiarum statu sollicitum, & anxium habeant, vix tamen aliunde Nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderint, quam ex gravissimis controversiarum, & dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud regnum, & catholicam Gallorum nationem aliquot ab hinc annis jactari cognovimus. Neque sane destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum Optimum Maximum enixe rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus orare, atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram, solidamque tranquillitatem turbatis ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpe etiam, datis ad carissimum in Christo Filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis literis, illius opem, & brachium ad ecclesiasticæ pacis tutelam, atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos, & ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos paratosque declaravimus, pro pace Ecclesie Gallicanæ, quam sincera, & constanti dilectione prosequimur, quidquid Nobis vitæ superesse posset, libenter impendere, atque omnia quæ Nobis agenda proponerentur, & aggredi, & urgere, dummodo ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendam malorum germinem apta, & idonea dignoscerentur, & quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, & ad intentum finem utiliter processura videretur.

Gravem, atque diuturnam de rebus vestris sollicitudinem, qua hæcenus affecti fuimus, non parum sublevarunt literæ à Gallicani Cleri Comitibus die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ, quas quidem

regentes, vestram, venerabiles fratres, firmitatem, atque constantiam, vestram perspeximus perfectam consensionem in custodiendo veræ sanæque doctrine deposito, & in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam B. Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, observantia, & veneratione. Neque enim ullam inter vos dissensionem vigere conperimus, quoad canonicas regulas, & principia, sed scissuras tantummodo esse inter vos, in deligendis, statuendisque mediis, quibus utendum necessario est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longe abesse à conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id aliis inter sacros Antistites, & doctrina, & morum sanctitate conspicuis, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magna autem præconceptione consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas, & religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodo illius literis, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens ad nos dedit, sed in ceteris quoque omnibus ab eo conscriptis præclare enituit: in quibus testari possumus, atque debemus, Nos semper illius regii animi sensus eos plane deprehendisse, qui maxime decebat orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eundemque pacis, atque concordie in suis regnis rituenda, & conservanda amatissimum.

Tanta est profecto in ecclesia Dei auctoritas Apostolica constitutionis, quæ incipit Unigenitus: eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, à debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porro consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrum hujusmodi refractarii Sanctissimum Corporis Christi Viaticum experientibus denegari debeat, sine ulla hesitatione respondendum sit, quoties prædictæ constitutioni publice, & notorie refractarii sint, denegandum eis esse, & generali nimirum regula, quæ vetat publicum, atque notorium peccatorem ad Eucharisticam Communionis participationem admitti, sive eam publice, sive privatim requiratur.

Publici autem, atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque pro sententia à Jure competente prolata rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ constitutioni Unigenitus venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in iudicio confessi sunt: ac præterea illi, qui quamvis nec à Jure condemnati, neque reatum suum in iudicio confessi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum susceperunt sibi, propriam inobedientiam, & contumaciam adversus constitutionem Unigenitus sponte professentur, vel in antea vitæ decursu aliquid evidenter commississe noscuntur manifeste oppositum venerationi, obsequio, & obedientie eidem constitutioni debite, in eoque facto moraliter perseverare, quod ita vulgo cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit: in his enim casibus eadem omnino adest moralis certitudo, quæ habetur de his factis, super quibus iudex sententiam tulit, vel saltem alia superbit moralis certitudo prædictæ similis, & æquipollens.

In quo tamen præ oculis habenda est differentia, quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii, aut concubinarij, & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sane probationibus evincit debet, sed

alterum gravioribus, certioribusque argumentis probari oportet.

Quæ vero, quam supra innuimus, certitudo minime adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen innititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus, aut malo animi affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus videri fidem habetur, satis contemptum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quod modis homines errare, & falli, ac in transversum agi contingat.

Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate, & zelo commendati, hujusmodi conjecturis, & præsumptionibus deferentes, dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id proprie sine conscientie periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quam antea ad sacram mensam accederet, paschali præsertim tempore à loci illius Parocho ubi debebat, Eucharistica Communio administrata fuerit: si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumentum id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse, indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vite publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquod commississe noscatur, quo publici & notorii peccatoris notam juxta præmissa contraxerit.

Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, quo insistere valeant; aliunde vero valide adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia, & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant, in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate, & mansuetudine, non tamquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ, & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum, & obsecrantes, ut respiciat, in eo saltem temporis articulo, à quo æterna ipsius salutis sors pendet; eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint Sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus in se erit ante tribunal Christi, sed potius novi, & horridi criminis reum se constituet; ex quo iudicium sibi manducavit, & bibit, ceterum se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesie jubenti obtemperet; quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcirco eum à sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio tribunal publicum, atque notorium peccatorem agnoscit.

Hanc itaque judicandi, agendique normam oportet vestros, venerabiles fratres, utpote Nostro, & Apostolicæ sedis iudicio prolata, inferioribus animarum Pastores, cæterisque Presbyteris per civitates, & dioceses vestras Sacramenta legitime administrantibus, sequendam, & observandam proponere. Quod quidem iudicium super vigentibus controversiis à Nobis interpositum, & ecclesiasticis regulis nititur, & concilio-

rum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipsius nationis vestra Theologorum sententiis fultur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium prædecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas istæ controversias, subortaque dubia ad Nos, & Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam ad revocandam, tuendamque ecclesiarum vestrarum pacem exposcere, ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum, & Ecclesiam merita cumulabit, si suprascriptam agendi methodum ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omnino servari curabit. Quod Nos à Fraternitatibus vestris eo confidentius expectamus, Nobisque pollicemur, quo magis Nobis ipsi consilium sumus, nihil diligentia, aut studio à Nobis prætermisum fuisse, sive in perpendendis, hæc discutiendis articulis, quos Episcopi in præfatis Comitibus adunati, licet non unanimi sententia proposuerunt, desumendis ex ipsa eorum discrepantia notioribus, ad rem penitus percipiendam, & rectoque iudicio definiendam opportunis, sive in legendis, ponderandisque sententiis scripto exaratis à venerabilibus Fratribus nostris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hæc de re consilia exquisimus, sive in ceteris omnibus exequendis, atque præstandis, per quæ divini luminis adiutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non prætermisimus, Nobis promereri possemus.

Neque vero dubitamus, quin carissimus quoque in Christo filius noster Rex Christianissimus, postquam susceptum à vobis consilium non solum probavit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad Nos datis literis favore, & adjuvare non recusavit, pro sua perspecta in Deum, & ecclesiam religione, ac pietate, validam Fraternitatum vestrarum opem præbere studeat, quo tam vobis, quam inferioribus Ecclesie Ministris liberum & integrum sit, ad superius descriptam agendi normam sacrarum mysteriorum administrationem moderari. Quæ quidem fiducia freti, Nos hic sermonem minime habendum existimavimus de reliquis Fratrū vestrorum articulis respectibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varias super hæc re obortas controversias, sed potius cum ipso Christianissimo Rege per alias literas nostras agendum duximus, ut is sacra episcopatus jura, sua animi magnitudine, ac præstanti virtute, tueatur. Quod ipsum, & proprio, & majorum suorum more, facturum certo confidimus: ut nobilissima Galliarum Ecclesie, illius regii favore nostris, vestrisque studiis obsecundante, suum pristinum decorem retinuisse, & perturbatam ad tempus tranquillitatem cito recuperare lætentur. In cuius optatissimi eventus auspiciam Fraternitatibus vestris, cunctisque populis Pastoralis curæ vestre concredita Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majoræ die vdecima sexta Octobris MDCCCLVI. Pontificatus nostri anno decimo septimo.

Alia ad rem; Vide verb. Eucharistia, verb. Infirmus, verb. Moribundus.

Juxta Rituale Romanum Pauli V. tit. de Commun. Infirm. non potest Viaticum ministrari de novo, nisi infirmus per aliquot dies supervivat.

Quæstionis propterea est, quot dies debeant intercedere Sunt qui tenent, sufficere, quod intercedat duo dies, ea adducta ratione quod numerus pluralis contentus est duobus. (Lit. F. pag. 11. num. 18. lit. T. pag. 74. col. 2.) At dictionem aliquot importare majorem numerum duorum dierum, & saltem quatuor, tenet Romæque ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 28. n. 38. *

VI-

Leges Hispaniæ à Regibus tam Catholicis determinatæ non præcipere haud poterunt, ut fideles omnes morti proximi sua confiterentur peccata, Sanerosanumque Eucharistiæ Sacramentum reciperent, pœnas in eos decernendo, qui sine hoc pretioso Viatico, cum possent, ex hac vita migraverint (1) usque adeo talis recipio commendanda

(1) L. 3. tit. 1. lib. 1. Todo fiel Christiano al tiempo de su finamiento sea tenudo de confesar devotamente sus pecados, y rescibir Comunión del Sacra-

FERRAS. BIBLIOTH. TOM. IX.

tur, mento Santo de la Eucharistia, segun lo dispone la Santa Madre Iglesia; y el que no lo hiciere, y finalmente sin Confesion, è Comunión, pudiéndolo hacer, que pier-